

УДК 633.162:631.524.85

Кузьменко Є. А.^{1*}, кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції ячменю

Сукайло М. В.¹, кандидат с.-г. наук, науковий співробітник

Поліщук Т. П.¹, доктор філософії, старший науковий співробітник

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

*e-mail: evgeniy.anatoliyovich@gmail.com

ПОСУХОСТІЙКИЙ СОРТ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО – ОСНОВА ОТРИМАННЯ ВИСОКОГО ВРОЖАЮ

Головним завданням сільського господарства було і залишається підвищення рівня реалізації генетичного потенціалу продуктивності культурних рослин, зокрема ячменю ярого, що у свою чергу забезпечить збільшення і стабілізацію валових зборів. Серед чинників, що лімітують рівень розкриття генетичного потенціалу продуктивності культури, особливо небезпечною є посуха, яку неможливо передбачити і яка в комплексі з іншими негативними абіотичними чинниками (висока температура, суховії) здатна завдати значної шкоди посівам, а інколи – спричинити і повну загибель посівів. Впродовж останніх десятиліть все частіше відмічають зниження врожайності та валових зборів стратегічних зернових культур внаслідок впливу стресових погодних умов. Зміна клімату є результатом взаємодії цілої низки природних чинників та діяльності людини, й виявляється вона у підвищенні середньої глобальної температури земної поверхні та океану. Наслідками такого підвищення температури є нерівномірний розподіл опадів, зростання кількості та інтенсивності екстремальних погодних явищ: посух, повеней, паводків, ураганів, підтоплень тощо.

Однією з найбільш значущих проблем сучасної науки є зниження продуктивності зернових колосових культур під впливом водного стресу, що особливо актуально в умовах змін клімату. При вирощуванні ячменю ярого (*Hordeum vulgare* L.),

посухостійкість розглядається як одна з ключових адаптивних ознак, що визначає стабільність урожаю за дефіциту вологи та дії високих температур. Відсутність достатньої кількості вологи у критичні періоди росту й розвитку рослин ячменю ярого, призводить до уповільнення його росту, зниження фотосинтетичної активності, редукції генеративних органів та суттєвого зниження маси зерна, а отже і суттєвого зниження врожайності в цілому.

На 2025 р. посівні площі ячменю ярого в Україні становили близько 750 тис. га, а станом на 20 березня 2026 року в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні зареєстровано 132 сорти, з яких 75 сортів були занесені за період з 2020 по 2025 рр., що вказує на те, що провідними науковими установами, зокрема і в Миронівському інституті пшениці імені В. М. Ремесла НААН України, проведено пошук висопродуктивних генотипів адаптованих до несприятливих умов вирощування. Зокрема нові сорти ячменю ярого 'МПП Сармат' та 'МПП Соляничний' є тим самим рішенням на ті виклики, які диктує нам сьогоднішня: високопродуктивні сорти універсального типу, з високою стійкістю до абіотичних і біотичних чинників, екологічно пластичні, які добре реагують на високі фони мінерального живлення. Формують високий рівень урожайності в посушливих умовах.

УДК 633.16.001.33:631.526.32

Левченко В. В., директор

Левченко О. В., завідувач відділу польових досліджень

Хован Є. О., провідний фахівець

Дігтяренко Т. О., агроном 1 категорії

Михайленко М. Д., агроном 1 категорії

Груша Н. В., агроном 2 категорії

Черкаська філія Українського інституту експертизи сортів рослин

e-mail: mank_dsds@ukr.net

АНАЛІЗ МОРФО-БІОЛОГІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ТА АДАПТИВНОЇ ЗДАТНОСТІ ГЕНОТИПІВ ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ

Озимий ячмінь (*Hordeum vulgare* L.) є однією з найбільш скоростиглих та інтенсивних зернових культур, що дозволяє агровиробникам ефективно використовувати весняні запаси вологи та отримувати ранній урожай фуражного та пивоварного зерна. Проте в умовах різких температурних коливань у зимовий період та частих весняних заморозків, питання морозостійкості та зимостійкості залишається критичним для стабільного вирощування цієї культури в Україні.

Сучасне рослинництво вимагає не лише фіксації врожайності, а й глибокого аналізу архітектури рослин, стійкості до вилягання та патогенного навантаження в розрізі різних екологічних точок. З огляду на кліматичні зміни, порівняльна оцінка вітчизняних та іноземних генотипів набуває особливої ваги, дозволяючи виділити сорти-лідери, що поєднують високу пластичність із генетично детермінованою якістю зерна.

Системний моніторинг морфо-біологічних ознак є ключовим інструментом для прогнозування по-